
Protokoll Mellomkirkelig råd (MKR) 20.-22. september 2017 Genève

Til stede:

Kristine Sandmæl (leder), Marianne H. Brekken (KV-representant), Nora Sætre Baartvedt, Kjetil Drangsholt, Marianne Kjøllesdal Dyrud (ikke til stede under sakene 12, 16 og 17), Kristin Graff-Kallevåg (TN-leder), Harald Hauge, Maren Elgsaas Jenssen, Kai Krogh, Arne Jon Myskja, Kjell Nordstokke, Maja Andresen Osberg, Steinar Aanstad (ikke til stede under sakene 12, 16, 17, 18, 19 og 20) og Andreas Henriksen Aarflot (KEK-representant)

Forfall:

Anne Marie Helland (KNs representant), Raag Rolfsen (KISP-leder) og Atle Sommerfeldt (BMs representant)

Til stede fra sekretariatet:

Berit Hagen Agøy (generalsekretær), Guro Almaas, Liv Janne Dehlin, Beate Fagerli, Knut Hallen, Janne Dale Hauger, Steinar Ims og Einar Tjelle

Som vanlig ble hver sak presentert av en saksordfører. Møtet ble ledet av MKRs leder Kristine Sandmæl.

Deler av møtet var på Bossey økumeniske institutt og resten på det økumeniske senteret i Genève hvor det var møter med representanter for Kirkenes verdensråd, Det lutherske verdensforbund og ACT.

Saksliste

Sak MKR 12/17: Protokoller

Sak MKR 13/17: Nytt fra den verdensvide kirke

Sak MKR 14/17: Orienteringssaker

Sak MKR 15/17: Referatsaker

Sak MKR 16/17: Høringssvar på CPCE-dokumentet «Church Communion» og «Religious Plurality»

Sak MKR 17/17: Oppnevning av varamedlem til Teologisk nemnd 2017-19

Sak MKR 18/17: Frykt ikke!

Sak MKR 19/17: Oppfølging av KM-sak 12/17: Kirkens digitale satsing og medlemskommunikasjon

Sak MKR 20/17: Rapport og veivalg for Den norske kirkes kultursatsing)

Sak MKR 21/17: Eventuelle uttalelser

Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råd 9.-10. mars 2017

Vedtak:

Protokollen ble godkjent.

Protokoll fra møte i Mellomkirkelig råds arbeidsutvalg 2. juni 2017 og 7. september 2017

Vedtak:

Protokollene tas til etterretning.

MKR 13/17   Nytt fra den verdensvide kirke

Norges Kristne Råd (NKR)

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar protokollen fra rådsmøte i Norges Kristne Råd 27. mars 2017 og protokollene fra styremøte i Norges Kristne Råd 24. mai 2017 og 7. september 2017 til orientering.

Konferansen av europeiske kirker (KEK) og Churches Commission on Migrants in Europe (CCME)

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar følgende rapporter til orientering:

Rapport fra eksekutivkomiteen i Churches Commission on Migrants in Europe (CCME) 28.-29. mars 2017

Rapport fra eksekutivkomiteen i Churches Commission on Migrants in Europe (CCME) 21. juni og 25. juni 2017

Rapport fra generalforsamling i Churches Commission on Migrants in Europe (CCME) i Praha, 21.-25. juni 2017

Rapport fra styremøte i Konferansen av europeiske kirker 30. mai-2. juni 2017

Kirkenes verdensråd (KV)

MKR's behandling:

Det ble gitt muntlig informasjon om følgende saker:

- Reference Group for Human Sexuality møtes i Sør-Afrika senere i høst og vil rapportere tilbake til generalsekretær.
- Kirkeuka for fred i Palestina og Israel
- Nytt dokument *Ecumenical Diaconia*
- Dialogmøte i Kairo mellom KV og Al Azar/Muslim Council of Elders, samt besøket av pave Franz.
- Planer for støtte fra Den norske kirke til KV 2018

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken og Rapport fra møte i KVs Faith and Order Plenary, Pretoria, South Africa, 15.-22. juni 2017 til orientering.

Det lutherske verdensforbund (LVF)

MKR's behandling:

Rådet drøftet utkastet til rapport fra generalforsamlingen, og rådsmedlemmer som var til stede i Windhoek, delte noen av sine inntrykk. På grunn av tidsmangel ble det ikke tid til å drøfte oppfølgingen av generalforsamlingen, så dette kommer rådet tilbake til på møtet i november.

Vedtak:

1. Følgende saker tas til orientering:
  - Rapport fra rådsmøte i Det lutherske verdensforbund i Windhoek 17. mai 2017
  - Brev fra LVFs generalsekretær Martin Junge, september 2017
2. Sekretariatet ferdigstiller rapporten fra generalforsamlingen i Det lutherske verdensforbund i Windhoek i mai 2017 ut fra de innspill som kom fram i møtet.

Community of Protestant Churches in Europe (CPCE)

MKR's behandling:

Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar saken til orientering.

MKR 14/17   Orienteringssaker

---

1. Debattinnlegg om klima: Stortingsflertall for å koke kloden?
2. International Dalit Solidarity Network - Annual Report 2016
3. Kronikk: Kast bort kastene
4. Interfaith Rainforest Initiative – Summary report of the inaugural meetings 19-21 June 2017
5. Olavsfestdagene
6. Høringssvar fra MKR og KR

7. Rapport fra deltagelse i økumenisk delegasjon til Zimbabwe Council of Churches 16.-21. mai 2017
8. Kirkeuka for fred i Palestina og Israel 24.9.-1.10.17
9. Årsrapport 2016 fra Det norske menneskerettighetsfondet
10. Årsrapport 2016 fra STL
11. Rapport fra norsk nettverkskonferanse i Stavanger 23. og 24. april 2017
12. Flyktningpartiet
13. Kirken og jødene i lys av Luther
14. Klimamarsj for et vendepunkt
15. Tro, håp og forfølgelse, del to
16. Globale perspektiver i reformasjonsmarkeringen
17. Global uke mot moderne slaveri 12.-19. november 2017
18. Rapport fra Cocop-møte 6.-8. juni 2017 i Beit Jala
19. Konferanse om urfolk og misjon, 24.-25. okt. i Tromsø (*mundtlig*)
20. FNs bærekraftsmål – Agenda 2030 og saken om Økonomi og etikk (*mundtlig*)
21. Oppdatering om Islamsk Råd Norges rolle i STL (*mundtlig*)
22. Noradstøtte til Den norske kirkes nord/sør-informasjon (*mundtlig*)
23. Evaluering av Council of Religious Institutions of the Holy Land (CRIHL) (*mundtlig*)

MKR's behandling:

Ad pkt. 20: Kirke- og samfunnsavdelingen i Kirkerådet forbereder en KM-sak om etikk og økonomi. MKR-staben samarbeider med dem for å integrere perspektiver om bærekraftsmålene i denne saken, framfor å fremme en egen KM-sak i 2018. Det kan være aktuelt å fremme en sak for Kirkemøtet i 2019 som en oppfølging av KM-saken i 2018.

MKR-14/17 Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar sakene til orientering.

MKR 15/17   Referatsaker

---

1. Protokoll fra møte i Kirkerådet 23.-24. mars 2017 og 8.-9. juni 2017
2. Protokoll fra Samisk kirkeråd 15.-16. mars
3. Protokoll fra møte i KISP 30.-31. mars 2017
4. Protokoll fra møte i Teologisk nemnd 20.-21. april 2017
5. Protokoll fra møte i KATLUSA 25. april 2017
6. Protokoll fra møte i Nådens fellesskap 21. mars 2017
7. Protokoll fra møte i Kirkens Nødhjelps representantskap 1. juni 2017
8. Protokoll fra møte i Kontaktgruppa med Islamsk Råd 15. februar 2017 og 22. mai 2017
9. SMM-møte 22.03.17 og SMM Fellessamling 31.05.-01.06.17 (*mundtlig*)
10. Protokoll fra årsmøte i STL 28. februar 2017 og rådsmøte i STL 18. april 2017 og 12. juni 2017

MKR's behandling:

Ad pkt. 7: Det ble en diskusjon om hvordan protokollene fra møtene i Kirkens Nødhjelps representantskap bør føres slik at viktige anliggender fra diskusjonene blir dokumentert. MKR tar kontakt med Kirkens Nødhjelp om hvordan dette kan løses best mulig.

MKR-15/17 Vedtak:

Mellomkirkelig råd tar referatsakene til orientering.

MKR 16/17   Hørings svar på CPCE-dokumentet «Church Communion» og «Religious Plurality»

MKR's behandling:

Community of Protestant Churches in Europe (CPCE) sendte to større dokumenter på høring til medlemskirkene i 2016, læredokumentet «Church Communion», og studiedokumentet «Protestant Perspectives on Religious Plurality in Europe». Mellomkirkelig råd og Teologisk nemnd har arbeidet med disse, blant annet gjennom en egen arbeidsgruppe. Saksgangen er redegjort for i sakspapiret. Rådet gav sin tilslutning til utkastene til hørings svar til de to dokumentene.

MKR-16/17 Vedtak:

1. MKR ber generalsekretæren om å ferdigstille hørings svaret til CPCEs læredokument «Church Communion» i samarbeid med Bispemøtet.
2. MKR ber generalsekretæren om å ferdigstille hørings svaret til CPCEs studiedokument «Protestant Perspectives on Religious Plurality in Europe» i samarbeid med Bispemøtet.

MKR 17/17   Oppnevning av varamedlem til Teologisk nemnd 2017-19

MKR-17/17 Vedtak:

Mellomkirkelig råd oppnevner Erling J. Pettersen som varamedlem i Teologisk nemnd for perioden 2017-2019.

MKR 18/17   Frykt ikke!

MKR's behandling:

Sakspapiret foreslo en oppfølgingsplan for *Frykt ikke!* som rådet gav sin tilslutning til. Rådet understreket den positive erfaringen det har vært å ha hatt en forberedende, tverrfaglig arbeidsgruppe hvor også medlemmer av rådet har deltatt.

Momenter fra samtalen:

- Rådet bekrefter viktigheten av at menighetene jobber med denne tematikken og mener at samtalegrupper i menighetene er en god måte å gjøre dette på. For mange kan det oppleves svært frigjørende å få sette ord på frykten.
- Det er positivt at prosjektet tar form og har en tydelig avgrensning, og samtidig ønsker ikke rådet at det blir for smalt. Flere rådsmedlemmer gav uttrykk for ønsket om at *klima* også skal tematiseres i dette arbeidet, i tillegg til migrasjon og mangfold.
- Det ble etterlyst at samarbeid med migrantmenighetene bør komme enda tydeligere fram i oppfølgingspunktene.
- Mellomkirkelig råd ønsker også å utfordre ulike fagmiljøer til å ta opp denne tematikken.
- Rådet understreker viktigheten av å arbeide med bibeltekster og tverrfaglig, teologisk samarbeid.
- Det er positivt at «Frykt ikke!» er så sterkt koplet til MKRs internasjonale og økumeniske arbeid.

MKR-18/17 Vedtak:

1. Mellomkirkelig råd vedtar en satsing på temaet «Frykt ikke!», i første omgang for de kommende to år, i tråd med anbefalingene i sakspapiret, og med de momenter som har kommet til i dette møtet.
2. Mellomkirkelig råd ber sekretariatet på kort sikt å arbeide videre med:
  - Å kartlegge hva som allerede finnes av norsk ressursmaterieell som er aktuelt å bruke i forbindelse med temaet.
  - Å gjennomgå ressursmaterieell, metodikk og kompetanse fra våre søsterkirker og andre kirkelige institusjoner og organisasjoner. Videre også å kartlegge hvordan vi kan samarbeide om dette temaet på tvers av tro og livssyn.
  - Å gjennomføre en konferanse for erfaringsdeling med utvalgte menigheter på et møte vinteren 2018. Invitere menigheter til å utprøve et samtaleopplegg/tematiske opplegg innenfor eksisterende menighetsarbeid som setter motløshet og frykt på dagsorden – og hvordan vi som kristne og kirke skal respondere på dette og spre håp og fremtidstro. Samtaleopplegg skal ta utgangspunkt i erfaringsdeling og eksisterende ressursmaterieell.
  - Vi ser at det er nødvendig å avgrense arbeidet, og at det er et særlig behov for å arbeide med spørsmål knyttet til migrasjon og det flerkulturelle samfunnet. Samtidig er det aktuelt å også arbeide med frykt i møte med klimaendringer. Disse to temaområdene kan knyttes sammen.
  - Å igangsette arbeid med «de vanskelige bibeltekstene» sett i sammenheng med håpstekstene i Bibelen.
3. Mellomkirkelig råd får rapport om status for arbeidet på sitt siste rådsmøte i 2019 og vil da drøfte veien videre.

MKR's behandling:

På MKR/AUs møte 02.06.2017 kom det fram et ønske om at rådet drøfter bruken av sosiale medier, særlig med henblikk på MKR's rolle og agenda sett i lys av KM-sak 12/17: *Kirkens digitale satsing og medlemskommunikasjon*, hvor et av vedtakspunktene sier: «Vår tilhørighet i den verdensvide kirke må komme tydeligere frem i kirkens digitale plattformer.»

Rådet har et sterkt ønske og en klar forventning om at MKR's arbeid bli mer synlige på digitale plattformer. Rådet kom med en rekke konkrete innspill på hvorledes dette kan skje, som man ber sekretariatet følge opp med Kommunikasjonsavdelingen.

MKR-19/17 Vedtak:

Mellomkirkelig råd ber sekretariatet merke seg innspillene i samtalen og bringe disse videre i samarbeidet med kommunikasjonsavdelingen.

MKR's behandling:

MKR/AU behandlet KR-saken «Rapport og Veivalg for Den norske kirkes kultursatsing» på sitt møte 7. september, og protokollen fra AU ble oversendt Kirkerådet i forkant av kirkerådsmøtet i september. Saken skal opp i Kirkerådet igjen i desember.

Rådet gav sin tilslutning til AUs synspunkter og sakspapirets forslag til endringer i Kirkemøtesaken.

Momenter fra samtalen:

- Det har vært en formidabel utvikling på kirke og kultur-området de siste 10 årene. Kirken regnes med i det store kulturlandskapet i større grad enn før, og det er det viktig å understreke.
- Sakspapiret til Kirkerådet/Kirkemøtet er litt harmoniserende, og de profetiske og refsende elementene av kunsten er i liten grad tatt inn.
- Kulturbegrepet bør ikke forstås som statisk, men skal ivareta spennet mellom behov for å konservere og fornye. Det er ikke ønskelig med en i overkant restriktiv samtale om hvilke kulturuttrykk som «fortjener» plass i kirkerommet.
- Integrasjonspotensialet som ligger i kunst, er viktig å merke seg. Kunst har dessuten vært et viktig virkemiddel for våre søsterkirker i deres frigjøringskamper, f.eks. i Sør-Afrika og Latin-Amerika.
- Dokumentet er svært krevende å skrive på en god måte, da det skal ivareta hensyn fra mange ulike miljø, og det skal være både visjonært og avgrensende. Innspill tas derfor imot med takk.
- Olavsfestdagene har stort et potensiale til å synliggjøre bredden i kirkens kulturengasjement.
- Når det gjelder økonomi, har det vært en stor skuffelse for mange at det ikke er midler til å følge opp kultursatsingen. I tillegg er det mange kulturrådgivere på bispedømmeplan

som tillegges flere oppgaver utenfor kulturfeltet enn før. Er det mulig å sende et signal til Kirkemøtet om at man ønsker å beskytte disse stillingene fra for mange nye oppgaver? Kan man synliggjøre hvilke større satsinger man kunne ønsket seg dersom det var midler til det? I tillegg til økonomi handler det om anerkjennelse av fagfeltet.

MKR-20/17 Vedtak:

Mellomkirkelig råd har ber sekretariatet ta hensyn til innspillene fra rådet i det videre arbeidet med KM-saken «Rapport og veivalg for Den norske kirkes kultursatsing»

MKR 21/17   Eventuelle uttalelser

MKR's behandling:

Det forelå forslag om å komme med en uttalelse hvor MKR oppfordrer regjeringen til å slutte seg til avtalen og atomvåpenforbud.

MKR-21/17 Vedtak:

Mellomkirkelig råd vedtar å sende et brev til regjeringen hvor det anmodes om å underskrive på en ny FN-avtale som forbyr atomvåpen. Brevet vedlegges protokollen.

Neste møte i MKR: **22.-23. november 2017 på møterom Agder/Bjørgvin, Kirkens hus, Oslo.**

Vedlegg: Brev til regjeringen.

Børge Brende
Utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep
0032 OSLO

Dato: 13.10.2017

Vår ref: 17/06017-1

Deres ref:

Anmodning om at Norge slutter seg til Den internasjonale traktaten for et forbud mot atomvåpen

Den norske kirkes engasjement mot atomvåpen går tilbake til den kjernefysiske opprustningens begynnelse i etterkrigstiden, og bygger på det kristne ansvaret for å verne om menneskelivet og alt liv på jorden. I dette engasjementet står vi sammen med et verdensvidt kirkefellesskap og andre trossamfunn, stater og organisasjoner som kjemper for nedrustning, solidaritet og fred.

Mellomkirkelig råd for Den norske kirke drøftet på sitt møte i Genève 22. september FN-traktaten for et forbud mot atomvåpen, og vil oppfordre regjeringen til å slutte seg til traktaten. Nobelkomiteens tildeling av Nobels fredspris for 2017 til ICAN, en av de viktigste pådriverne for denne traktaten, har satt atomvåpenforbudet enda høyere på den internasjonale dagsorden, og er svært gledelig.

På samme måte som verdenssamfunnet tidligere har vedtatt forbud mot andre masseødeleggelsesvåpen som klasevåpen, landminer og biologiske og kjemiske våpen, mener vi at forbudet mot atomvåpen vil være et viktig skritt mot å få til reell nedrustning av disse farlige våpnene. Et stort antall stater har allerede vedtatt at de vil signere traktaten. Mellomkirkelig råd vil med dette oppfordre norske myndigheter til å bidra til at traktaten får en solid oppslutning når den trer i kraft.

Med vennlig hilsen

Berit Hagen Agøy
Generalsekretær, Mellomkirkelig råd

Guro Almås
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi: Partienes utenrikspolitiske talspersoner